

La mort de Mikis Theodorakis i un record del seu pas per l'Argentina dels 70

written by Lluita Internacionalista | 9 de setembre de 2021

El 2 de setembre va morir a Atenes el gran músic grec Mikis Theodorakis, immortalitzat per la partitura musical de la pel·lícula *Zorba, el Grec* (1964). La de la inoblidable escena amb Anthony Quinn ballant. Va morir amb 96 anys a la capital de la seva Grècia natal.

Les noves generacions potser no el coneixen. Però Mikis Theodorakis va ser, en primer lloc, un dels genis musicals del segle XX i, en segon lloc, una persona compromesa des de la seva joventut amb moltes de les lluites de l'època, especialment contra el nazisme, el feixisme i les dictadures, especialment la dels "coronels" grecs que va governar el país entre 1967 i 1974. Va combinar la seva basta producció musical amb una militància política, durant molt de temps des de l'esquerra i com a membre del Partit Comunista grec, amb el qual finalment va trencar el 1972 fart de les claudicacions de la burocràcia de la Unió Soviètica i de la seva persecució a la llibertat d'expressió i artística. El mateix va passar amb altres personalitats de l'art i la cultura a tot el món.

Lamentablement, després la trajectòria política de Theodorakis va oscil·lar cap a posicions cada vegada més llunyanes de l'esquerra. En 1989, per exemple, va ser candidat independent pel partit de centredreta Nova Democràcia, la qual cosa li va valer moltes crítiques des de l'esquerra. Va anar i va tornar a la política. Amb 89 anys es va reunir amb el representant del govern de centreesquerra de Syriza, per a reclamar-li que «anul·lés totes les mesures del memoràndum» i que digués *No* a l'ajust que li exigia la "Troika" financera de la Unió Europea.

Però més enllà d'aquestes oscil·lacions i de les nostres lògiques i profundes diferències polítiques amb Mikis Theodorakis, no podem deixar de fer un reconeixement a un artista que ha estat uns dels grans del món. Com tampoc podem desconèixer els seus anys de militància per les causes democràtiques, pels drets humans i contra les dictadures. Per la qual cosa va ser perseguit i empresonat.

Durant la Segona Guerra Mundial, va abandonar els estudis per incorporar-se a les forces gregues de la resistència contra l'ocupació de les tropes de l'Eix (1943). En 1941 va compondre la seva primera cançó, "El Capità Zacarías", amb motiu de la invasió nazi-feixista; aquesta es va convertir més tard en l'himne de la resistència hel·lena.

Després de derrotat el nazisme, a Grècia va esclatar una guerra civil enfrontant la intervenció anglesa per evitar que prenguéss el poder la guerrilla dirigida pels comunistes. Theodorakis va formar part d'aquesta nova resistència popular i va ser empresonat des del 1947 a 1953. A l'època de la dictadura militar va estar detingut des del 1967 fins al 1970; les seves cançons van ser prohibides i posteriorment va marxar a viure a París. Finalment, va tornar a Grècia el 1974. Va ser, al costat de l'actriu i cantant Melina Mercuri, el símbol de la resistència a la dictadura de Grècia.

Entre les seves partitures per al cinema destaquen, a més de *Zorba, el grec*, *Zeta* (1969), *Estat de setge* (1972), que denunciaven a la dictadura grega i *Sérpico* (1973).

Hi ha els qui consideren que la seva obra mestra és la trilogia (o balada) *Mauthausen*. Basada en la tràgica experiència del poeta grec Iakovos Kambanellis en el camp de concentració nazi. També Theodorakis va posar música al *Romancero Gitano* de l'espanyol Federico García Lorca i al *Canto General* del xilè Pablo Neruda.

L'agost de 1972, Theodorakis va visitar l'Argentina, per fer

un espectacle musical al Lluna Park, com a part d'una gira durant el seu exili a París. Aleshores, es vivia l'últim tram de la dictadura militar d'Agustín Lanusse que s'havia vist obligat, pels Cordobazos, Rosariazos, Tucumanazos i altres "azos", a convocar eleccions generals. Theodorakis havia provocat un impacte polític mundial en haver renunciat, el març d'aquest any, al Partit Comunista grec. En aquest context, el nostre corrent socialista revolucionari, encapçalat per Nahuel Moreno, que sempre va lluitar contra l'estalinisme, va decidir fer-li una entrevista per al nostre setmanari d'aquells anys, *Avançada Socialista*. Pocs mesos després fundaríem el Partit Socialista dels Treballadors (PST). Volíem conèixer la seva visió sobre aquesta ruptura i parlar amb ell per conèixer la seva opinió sobre la necessitat de formar nous partits revolucionaris. Theodorakis va acceptar la trobada. La nostra delegació va estar integrada per Ernesto González, Mercedes Petit i la meva persona. Ens va rebre en el hall de l'hotel on s'allotjava. Aquest reportatge es va publicar a *Avançada Socialista* Núm. 27, del 30 d'agost de 1972. En fa gairebé cinquanta anys. S'anunciava a la portada amb la seva caricatura i una Z enrere, recordant la pel·lícula contra la dictadura grega. Dies abans de la seva presentació en el Lluna Park, vam ser a l'assaig per sol·licitar-li autorització per a obrir una pancarta, durant la seva presentació, demanant la llibertat del dirigent camperol peruà Hugo Blanco que estava detingut a la presó de Vila Devoto. A la qual cosa va accedir sense cap problema.

Davant la seva defunció recordem al gran músic i al lluitador contra el nazisme i les dictadures gregues, Mikis Theodorakis.

Miguel Sorans

Membre de la direcció d'Esquerra Socialista (Argentina) de la Unitat Internacional de Treballadores i Treballadors–Quarta Internacional (UIT-QI)